

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Nee**

Aan

Minister VWS

Deadline: 23 februari
2023

nota

Covid-claims voorjaarsbesluitvorming

TER BESLISSING

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**

Directoraat Generaal
Volksgezondheid
PD Covid-19 Informatie &
coördinatie

Opgesteld door

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum

21 februari 2023

Kenmerk

3523413-1044213-PDCIC

Bijlage(n)

1

1. Aanleiding

In de Bestuursraad (BR) van aanstaande vrijdag 24 februari zal de stand van zaken van de financiële besluitvorming binnen de verschillende (beleids)kolommen integraal worden besproken. De uitkomst van deze bespreking zal volgende week (integraal) ter besluitvorming aan u worden voorgelegd. Over de covidbesluitvorming is er met FEZ grotendeels een gedeeld financieel beeld.

Voor vier dossiers leggen de covid-directies PDCIC, PDCV en PDCZ en FEZ in deze nota - voorafgaand aan bespreking in de BR – aan u een besluit voor over het gewenste beleid en wordt mogelijke dekking van de claims (en bijbehorende de inzet van VWS) voor de besprekingen met Financiën voorgelegd. Het gaat om onderzoek naar de effectiviteit van maatregelen (aanbeveling ovv-rapport 2), continuering van het coronadashboardprogramma, de contractuele verplichtingen m.b.t. de afname van zelftesten en postcovid-expertisecentrum en post-covid onderzoek.

2. Geadviseerd besluit

- Voor de vier dossiers wordt u gevraagd een keuze te maken uit de verschillende beleidsmatige opties (wilt u beleidsmatig deze punten voortzetten en zo ja op welke manier).
- Met uw antwoord zal worden bezien welke budgettaire opgave resteert en kan vervolgens worden gekeken hoe deze van dekking moet worden voorzien. Dit kan de generale middelen, middels herprioritering binnen een kolom of via het inzetten van onderuitputting bij PP in 2023.

A Effectiviteit maatregelen (onderzoek ZonMw)

Dit onderdeel betreft een onderzoeksvoorstel van ZonMw naar de effectiviteit van maatregelen in de bestrijding van corona. Een beperkter onderzoek naar dit onderwerp is reeds gestart in 2023 bij het RIVM/ZonMw.

Het gaat nu bij het onderzoeksvoorstel van ZonMw om meerjarige financiering van totaal 5.1.2b waarvan 5.1.2b voor 2024, 5.1.2b voor 2025 en 5.1.2b voor 2026. Het uitvoeren van een onderzoek naar effectiviteit van maatregelen is in lijn met de aanbevelingen van de OVV en de wensen vanuit de Tweede Kamer,

Welke optie voor het ZonMw-deelprogramma effectiviteit van maatregelen heeft uw voorkeur?

1. Financiering vanuit generale covidmiddelen en daarvoor een meerjarige claim indienen bij Financiën (Generale dekking voor onderzoek is door FIN meermaals afgewezen).
2. Laten zoeken naar specifieke dekking door herprioritering binnen de kolom. Dit kan wellicht door te kijken naar onderzoeksbudget ZonMW (en mogelijke prioritering). Daarnaast zou ook financiering vanuit de onderuitputting uit de envelop pandemische paraatheid (2023) als dekking kunnen dienen.
3. Volstaan met het beperkte onderzoek uit 2023 (hier zijn middelen voor beschikbaar) en geen claim indienen voor dit meerjarig onderzoek in 2024-2026

Datum
21 februari 2023

Kenmerk

Advies PP & PDCIC: optie 1

PDCIC en PP adviseren om voor de eerste optie te kiezen en het onderzoek uit te voeren. Financiën zal zeer kritisch zijn om dit aanvullende onderzoek via generale middelen te bekostigen en zal aangeven dat VWS zelf voor dekking moet zorgen binnen bestaande middelen, maar we raden aan het gesprek met Financiën wél te voeren over nut en noodzaak van dit onderzoek. Indien er een opleving van covid-19 komt, kan deze worden bestreden met maximale toegang tot kennis over de effectiviteit van maatregelen.

Advies FEZ: optie 3, maar als onderzoek gewenst is dan optie 2.

Geen generale claim indienen en bekijken of het nodig is verder aanvullend onderzoek te doen. Als aanvullend onderzoek gewenst is moet er worden gekeken naar ruimte binnen de VWS-begroting. Mogelijk vraagt dit iets minder inzet op dit onderzoek om ook passende dekking te vinden. Dekking zou dan binnen de kolom gevonden moeten worden of wellicht via de onderuitputting op de PP envelop in 2023.

FEZ stelt in ieder geval dat generale dekking niet lukt, ook gegeven eerdere ervaring met claims voor onderzoeken. Ook is de koppeling met directe covid-19 bestrijding (voorwaarde voor generale dekking) onvoldoende te maken door het evaluatieve karakter van het onderzoek.

B Stimuleren begrip publiek en advisering kabinet over ontwikkeling virus (Coronadashboard-programma)

Het Coronadashboard is het programma waarmee de data van verschillende instanties samenkomt ten behoeve van bestuursadviesing over maatregelen ter bestrijding van Covid-19 en waarmee de actuele ontwikkeling van Covid-19 voor het publiek inzichtelijk wordt gemaakt (op rijksoverheid.nl).

Voor 2024 zien we voor het Coronadashboard-programma vier opties:

1. Continuering Coronadashboard (website) in afgeslankte vorm + bestuursadviesing.
2. *Begrote kosten voor 2024:* 5.1.2b
3. Afbouwen publieksfunctie tot een absolute minimumvariant waarmee het publiek de ontwikkeling van het virus nog wel kan volgen + een basisinfrastructuur voor bestuursadviesing. *Begrote kosten voor 2024:* 5.1.2b *met een bandbreedte van* 5.1.2b
4. Geen publiekelijk toegankelijk coronadashboard meer; alleen nog basisinfrastructuur voor bestuursadviesing. *Begrote kosten voor 2024:* 5.1.2b *met een bandbreedte van* 5.1.2b
5. Geheel stoppen met de website en activiteiten van het programma. *Begrote kosten voor 2024: Geen*

Advies PDCIC: optie 1

Het is op dit moment lastig om het belang van het programma coronadashboard in 2024 te overzien. Mocht er tóch een opleving komen, zal het coronadashboard opnieuw een belangrijke functie vervullen in de informatie-voorziening naar het Nederlandse publiek. Als de kans op een opleving eind 2023 nihil blijkt te zijn, kan het publieksinformatie gedeelte alsnog worden afgebouwd. Daarnaast blijft er ook in kalme scenario's voor VWS een rol als opdrachtgever om surveillance en monitoring van covid-19 op peil te houden, informatiestromen te beheren en het bestuur te adviseren.

Aangezien het coronadashboard-programma nog een belangrijke informatie-behoefte vervult, onderbouwing voor beslissingen geeft en er nog steeds waakzaamheid voor oplevingen nodig is, adviseren wij u om voor optie 1 te kiezen.

Een uitgebreide toelichting voor dit advies vindt u in de bijlage.

Datum
21 februari 2023

Kenmerk

Advies FEZ:

FEZ adviseert om voor optie 4 te kiezen omdat de taxatie is dat ambtelijk Financiën deze claim niet vanuit generale middelen zal gaan bekostigen. Monitoring van het virus zal nog steeds plaatsvinden via het RIVM, ook in 2024. De benodigde informatie om zicht te houden op het virus is langs deze lijn dan ook geborgd waardoor wij ook niet overtuigd zijn van de doelmatigheid van het in stand houden van het dashboard (naast het dashboard van het RIVM). Als het noodzakelijk wordt geacht om een dashboard beschikbaar te houden, dan stelt FEZ voor dit in minimale variant te doen in 2024 (optie 3). Deze kan mogelijk wel meelopen met de generale claim, maar het is niet verzekerd dat deze claim zal slagen.

C De inzet van zelftesten

Er is een contractuele verplichting om in 2023 en 2024 nog 30 miljoen stuks zelftesten af te nemen. De kosten van deze verplichting bedragen totaal **5.1.2b**

5.1.2b

Wij vragen u voor uw voorkeur uit te spreken voor de volgende opties:

1. Op dit moment handhaven van huidige juridische verplichting en de volledige omvang van de daarbij horende kosten. Van een beperking van de claim kan pas sprake zijn na aanpassing van de contractuele verplichtingen.
2. Beperken van de financiële claim voor 2024, door een deel van de zelftesten (50%) in 2023 aan te kopen. Daarnaast op zoek gaan naar mogelijkheden voor aanpassingen van de contractuele verplichtingen (zoals het afkopen van het contract).

Standpunt PDCV: optie 1

PDCV vindt het belangrijk om ook in 2024 de financiële middelen te hebben voor de zelftesten, gezien de huidige contracten en de daarbij horende juridische verplichtingen.

Pas na besluitvorming op 10 maart over het (zelf)testadvies en het verschaffen van zelftesten aan sociale minima en onderwijs kan een inschatting gemaakt worden over de benodigde zelftesten voor 2024. Daarna kan bezien worden in hoeverre de contracten kunnen worden afgekocht en de kosten beperkt kunnen worden. Daarnaast is het waarschijnlijk nodig het contract (deels) te behouden, zodat inkoop verspreid kan plaatsvinden en de kans te beperken dat een (grootschalige) voorraad over de houdbaarheidsdatum gaat.

Standpunt FEZ: optie 2

FEZ is het eens om deze financiële verplichting op te nemen (juridisch verplicht), maar stelt voor om een deel van de afname voor 2024 (50%) reeds in 2023 te realiseren en te verkennen of de contracten mogelijk kunnen worden afgekocht. Gezien de huidige epidemiologische situatie is de inzet van zelftesten in 2024 ook lastig te onderbouwen voor generale dekking vanuit Financiën. Als een van deze opties uitgevoerd kan worden dan zou voor 2024 minder generale compensatie aangevraagd hoeven te worden, dit beperkt de claim richting FIN. Voor 2023 zijn er overigens ook afdoende middelen beschikbaar om aan de geschetste opties te kunnen voldoen.

Datum
21 februari 2023

Kenmerk

D Post-covid expertisecentrum en post-covid onderzoek

Wij vragen u voor uw voorkeur uit te spreken voor één van de volgende opties voor de financiering van het post-covid expertisecentrum en onderzoek. Het gaat in totaal om circa 5.1.2b in de jaren 2024, 2025 en 2026 en in 2023 een beperkt bedrag (exacte bedrag is nog niet bekend). Graag vernemen we welke optie uw voorkeur heeft en of u prioriteit wilt geven aan dit onderzoek.

1. Financiering met generale middelen en hiervoor een claim in te dienen in deze voorjaarsbesluitvorming.
2. Financiering door herprioritering binnen de DGCZ kolom of via de onderuitputting binnen de envelop pandemische paraatheid 2023.

Standpunt PDCZ: optie 1

De directie PDCZ benadrukt dat post-covid een direct gevolg is van de covidpandemie en vindt financiering vanuit de generale middelen daarom gerechtvaardigd. Daarnaast heeft post-covid niet alleen medische gevolgen voor de betrokkenen maar effecten die het terrein van FEZ overstijgen (economie, arbeidsmarkt). Daarbij geldt ook hier dat de middelen in de envelop PP beperkt zijn en financiering vanuit de pp-envelop ten koste gaat van andere prioriteiten en opnieuw een weging vragen binnen de pp-envelop.

Standpunt FEZ: optie 2

FEZ heeft deze claim voor generale middelen afgewezen aangezien het niet gaat om de directe bestrijding van corona. In de startbrief van dit kabinet is aangegeven dat generale compensatie alleen mogelijk is voor de bestrijding van het virus, niet voor onderzoek naar de gevolgen. Eerder hebben we ook geen generale middelen gekregen voor aanpalend beleid. Nut en noodzaak van het onderzoek onderkennen we, maar we voorzien dat dekking op een andere manier moet worden geregeld. Aanstaande vrijdag wordt dit ook in de BR besproken. FEZ meent dat het voorstel eventueel kan worden gefinancierd vanuit de DGCZ kolom of via de onderuitputting PP (in totaal 5.1.2b in 2023).

3. Kernpunten

Effectiviteit maatregelen (onderzoek ZonMw)

Dit betreft een onderzoeksvoorstel voor een ZonMw-deelprogramma om de onderbouwing van maatregelen te verbeteren ter bestrijding van Covid-19 in de toekomst. Het gaat om meerjarige financiering van totaal 5.1.2b

In het OW-deelrapport 2 en vanuit de politiek wordt nadrukkelijk om evaluatieonderzoek gevraagd.

In 2023 wordt (beperkter) onderzoek hiernaar gedaan door RIVM en ZonMw. Weliswaar geeft dit een eerste beeld (m.n. op internationale vergelijkingen en modellering), maar nog geen sluitend antwoord op de behoefte aan totale inzicht in effectiviteit van maatregelen. Daarvoor is een meerjarig onderzoeksprogramma

nodig waarin wordt gekeken naar zowel epidemiologische effectiviteit en maatschappelijke neveneffecten, als naar de wisselwerking en weging tussen deze twee. Daarnaast kan in een meerjarig programma duurzame monitoring geborgd worden.

Datum
21 februari 2023
Kenmerk

Dit onderzoek is politiek en maatschappelijk relevant met een groot afbreukrisico als dit onderzoek niet of beperkt wordt uitgevoerd en er een volgende golf komt.

De noodzaak van opvolging van de aanbeveling uit het ovv-rapport staat niet ter discussie. Wel de omvang van het onderzoek en de wijze van financiering. FEZ is van mening dat de financiering moet plaatsvinden uit de coalitiemiddelen voor pandemische paraatheid omdat de uitkomsten niet alleen de directe bestrijding van covid ondersteunen maar ook op langere termijn bruikbaar zijn voor pandemische paraatheid.

De directies PDCIC en PP erkennen dat de resultaten van het onderzoek bruikbaar kunnen zijn voor toekomstige pandemieën maar zijn van mening dat het voorstel primair voortkomt uit de bestrijding van covid en de daaruit volgende aanbeveling uit het ovv-rapport. Financiering vanuit de generale middelen is daarom gerechtvaardigd. Daarbij geldt dat de middelen in de envelop PP beperkt zijn en dit onderzoeksvoorstel ten koste zou gaan van andere prioriteiten. Dit zou opnieuw weging van de voorstellen binnen envelop PP noodzakelijk maken.

Stimuleren begrip publiek en advisering kabinet over ontwikkeling virus (Coronadashboard-programma)

Tijdens de coronapandemie is het Coronadashboard uitgegroeid tot een veel bezochte website (10 miljoen unieke bezoekers in hoogtijdagen, en nu nog ruim 200.000 per maand) waarmee het grote publiek wordt geïnformeerd over de laatste epidemiologische situatie en de situatie in de ziekenhuizen. Het Coronadashboardprogramma is echter meer dan alleen een website. De data die verzameld wordt voor het Coronadashboard wordt door het programmateam gebruikt voor advisering van de ambtelijke en politieke top. Daarnaast draagt het team van het Coronadashboard-programma zorg voor het op peil houden van een acceptabel niveau van sturingsinformatie in het monitoring- en surveillancelandschap van Covid-19.

FEZ geeft aan dat zij de noodzaak niet zien van het in stand houden van het programma zodra de A-status en de maatregelen opgeheven zijn. Het bijhouden van sturingsinformatie en monitoring van het virus zou een rol zijn voor het RIVM moeten zijn in combinatie met Pandemische paraatheid. Vanuit PP is er echter geen budget voorzien voor monitoring en surveillance of publiekscommunicatie rondom Covid-19.

Bij voortzetting van het dashboard wordt verkend of er synergie in operationele kosten kan worden bereikt in de ontwikkeling van het VWS datalab, de ketenmonitor zorg en mogelijk het MIT dashboard.

De inzet van zelftesten

Er is een contractuele verplichting om in 2023 en 2024 nog 30 miljoen stuks zelftesten af te nemen. De kosten hiervan voor 2024 zijn totaal 5.1.2b

FEZ is het eens om deze financiële verplichting op te nemen (juridisch verplicht), maar stelt voor om een deel van de afname voor 2024 (50%) reeds in 2023 te realiseren en te verkennen of de contracten mogelijk kunnen worden afgekocht. Daarnaast vraagt FEZ zich af in hoeverre inzet van zelftesten voor bepaalde doelgroepen in 2024 nog noodzakelijk is c.q. of hier nu al budget voor moet worden geclaimd.

PDCV vindt het belangrijk om ook in 2024 de financiële middelen te hebben voor de zelftesten, gezien de huidige contracten en de daarbij horende juridische verplichtingen.

Datum
21 februari 2023

Kenmerk

Nadat op basis van het OMT advies besluitvorming heeft plaatsgevonden (naar verwachting 10 maart aanstaande) over het (zelf)testadvies en het verschaffen van zelftesten aan sociale minima en onderwijs kan een inschatting gemaakt worden over de benodigde zelftesten voor 2024. Op basis daarvan kan besloten worden in hoeverre de contracten kunnen worden afgekocht en in hoeverre de kosten zo veel mogelijk tot 2023 beperkt kunnen blijven.

Ondanks dat waarschijnlijk volledige afname van de 30 miljoen zelftesten niet nodig is, adviseert PDCV hier nog niet op vooruit te lopen en nog geen budgettaire aanpassing te doen op de verplichting tot afname van zelftesten in 2024.

Omdat de zelftesten een houdbaarheidsdatum hebben is het waarschijnlijk nodig het contract (deels) te behouden, zodat inkoop verspreid kan plaatsvinden en de kans te beperken dat een (grootschalige) voorraad over de houdbaarheidsdatum gaat en dus vernietigd dient te worden. Bij een eventuele opleving in de komende jaren zou dat kunnen betekenen dat er weer zelftesten dienen te worden ingekocht.

Post-covid expertisecentrum en post-covid onderzoek

PDCZ heeft een voorstel ingediend voor het verkrijgen van generale (covid)middelen voor de financiering van een post-covid expertisecentrum en post-covid onderzoek. Het gaat om totaal circa 5.1.2b structureel.

FEZ heeft deze claim afgewezen en meent dat het niet gaat om de directe bestrijding van covid. Daarnaast meent FEZ dat het voorstel eventueel kan worden gefinancierd vanuit de envelop pandemische paraatheid.

De directie PDCZ benadrukt dat post-covid een direct gevolg is van de covidpandemie en vindt financiering vanuit de generale middelen daarom gerechtvaardigd. Daarnaast heeft post-covid niet alleen medische gevolgen voor de betrokkenen maar effecten die het terrein van FEZ overstijgen (economie, arbeidsmarkt). Daarbij geldt ook hier dat de middelen in de envelop PP beperkt zijn en financiering vanuit de pp-envelop ten koste gaat van andere prioriteiten en opnieuw een weging vragen binnen de pp-envelop.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Met betrekking tot het onderzoek naar de effectiviteit van maatregelen is er een brede wens vanuit de Kamer en ligt er een aanbeveling uit het ovv-rapport 2. Op het gebied van post-covid zijn er verschillende Kamermoties aangenomen.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Over het coronadashboardprogramma kan gesteld worden dat het programma bijdraagt aan eenduidige communicatie naar de samenleving over de stand van zaken rond de covid-pandemie.

c. Financiële en personele gevolgen

Zie voorgaande beslispunten. (FEZ aanvullingen?)

d. Juridische aspecten haalbaarheid

N.v.t.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
Afgestemd met PDCIC, PDCV, PDCZ en FEZ.

f. Gevolgen administratieve lasten
N.v.t.

g. Toezeggingen
N.v.t.

h. Fraudetoets
N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze nota gaat niet met een Kamerbrief mee.

Datum
21 februari 2023
Kenmerk